

Estoonlaste keeglikarikas

ANTIIVAAR

«Veeremäng «Estonias» on juba mõni hea aasta vana, kuid ta tegutses asjaarmastajate grupina seltsi juures,» kirjutas Päevaleht 1923. aasta septembris. «Kui suuremad omavahelised võistlused auhindade peale toime pandi, hakkas osavõtjate arv sedavõrd kiirelt kasvama, et tungivaks tarviduseks sai juriidilise õigusega klubi või seltsi asutada. Seati siis põhikiri kokku ja saadeti registreerimisele, mis ka neil päevil kinnitatult asutajatele tagasi jõudis.» Nii sai alguse Eesti esimene ametlik keegliklubi. Samal sügisel uuendati ka Estonia keeglirada, sest vana oli jõudnud juba «ära vajuda».

Kuid käesolevalt karikalt võib lugeda: «Veeremäng Estonias Tallinnas 8. IV 23». Seega on tegemist auhinnakarikaga, mis on ligi pool aastat vanem kui Eesti esimene klubi ise ja võib olla üks esimestest, mis Estonias sel alal välja anti. Karikas pole teab mis suur - vaid 15 sentimeetrit kõrge ja ligi 66 grammi raske -, kuid ehtsast n-ö tsaarihõbedast prooviga 84. See proov võeti Vene impeeriumis kasutusele 1842. aastal ja tähendas, et 96 solotnikus (üks solotnik = 5,27 grammi) sulamis pidi hõbedat olema 84 solotnikut. Eestis oli see proov kasutusel 1924. aastani, hiljem tuli selle asemele proov 875.

Seest oli karikas kullatud. Pärnu vanavaraärisse sattus see paari aasta eest, kuid kes selle algul võitis, pole õnnestunud välja selgitada. Ehk teab keegi lugejatest?

Selleks ajaks oli keegel Eestis juba üsna hästi tuntud, kuigi kuldajad olid sel veel ees. Ajaleht Esmaspäev nentis 1934. aastal tagasivaates, et eestlased võtsid mängu lõplikult omaks millalgi enne esimest ilmasõda. «Alul oli ta saksik ajaviitemäng, mida harrastati mõnuledes õllekannu juures. Seesugusena päris veeremäng aukoha jõukates saksa klubides, kuna mänguruumide ja teede rajamine ning korrashoid on kulukas. Paiguti püsib veelgi mängu juures väike «õllevõtmine».

Veeremängu tm peetakse kuidagi seltskondlikuks ajaviitemänguks, nimetatakse vahest koguni vanahärrade mänguks ja tegelikult see spordiala näib olevatki «härrassport». [...] Sportlikult täielise tunnustuse sai veeremäng 1931. aastal veeremänguliidu asutamisega,» kirjutas Esmaspäev. Ehkki eelnimetatud väljaanne hindab keegli algusaegadeks Eestis

Eesti Ajalugu

84,85,86

Teater Vanemuine
Estonia teater

1880. aastaid, on teada, et keeglirada oli Tallinna külje all mitmes suvemõisas, mis töötasid ka supel- ja lõbustusasutustena, olemas juba 19. sajandi esimesel veerandil. 1848. aasta väljaande Pernausches Wochenblatt ühest detsembrinumbrist leiab samuti kinnisvarakirjelduse, mis mainib ka katusega keeglirada. Mida aega edasi, seda enam jõudis - nüüd juba ka eestikeelsetesse väljaannetesse - reklaame, kus lisaks piljardile pakuti meelelahutuspaikades ajaviiteks ka keeglimängu. Pidevalt teatati uute keegliradade avamisest. Ammu enne Estoniat, Vanemuise seltsi algusaegadel 1870. aastatel, ehitati suvine keeglirada seltsi aeda Tartus. 1885. aastaks oli oma rada juba ka Võrus Kandle seltsil. Sajandivahetuse eel läks pikaks ajaks moodi veeremäng «hanede peale». «Niikui kuulutus väljas, et veeremäng hanide pääle käimas, on terve sõjavägi tüsedaid mehi «osavust katsumas»,» irvitas Postimees 1909. aastal. «Need vahvad mehed, kes kõigelt poolt kokku tulnud jõudu katsuma, ei leidnud aasta jooksul teed veeremängule mitte; niipea aga kui tapetud hani vardasse aeti, kohe tuli himu mänguõnne katsuda!» Ajaleht mainis sedagi, et selliste mängude juures läheb märkimisväärsel hulgal õlut ja viina üles. Kui esialgu peeti keeglit siiski nooblima rahva meelelahutuseks, siis millalgi 1920. aastatel hakkas see juba laiemalt rahva sekka levima. 1923. aastal Estonias asutatud Tallinna veeremänguklubile järgnes 1924. aastal Pärnu klubi, siis juba aprillis nentis Virumaa Teataja: «Pea kõigis linnades on võrdlemisi laialdaselt levinenud ajaviitemänguna veeremäng (keegel), eriti vanemate inimeste seas, kellele see mäng on kujunenud teataval määral spordi asetäitjaks.» 1930. aasta Postimehest leiab kirjelduse Paralepa jaanitulest: «Teine mõnus asi (kiige kõrval - toim) oli kegelbahn. Seal sai jaanilaupäeva hämaruses maha lüüa mitu korvi «Sakku» ehk samuti võita. Ja kus tervis tuli! Nüüd on aga ka varsti võimalik seda lõbu edasi kasutada, sest viskemunad ja vigurid on treimisel.» Samal aastal teatas Sakala, et nüüd on Viljandis ka naised keeglit harrastama hakanud. «Veeremäng läheb moodi», «Veeremäng levib», «Veeremänguvaimustus kogub hoogu», «Veeremäng piduõhtul huvipunktiks» - need olid 1930. aastate algul üsna tavalised ajalehepealkirjad. Juba oli keeglirada küll Tallinna sõjaväegarnisonis, küll Kunda tsemenditehase meistrite klubis,

küll Narvas Kreenholmis, küll Viru Panga ruumides... 1935. aastal mängiti keeglit sisealana Eesti talispordimängudel. 1937. aastal rõõmustati, et keegel huvitab üha enam noori. 1939. aastal oli see juba muude spordialade kõrval Eesti Mängude kavas (muide, see keeglivõistlus peeti samuti Estonias). Keeglist oli kujunemas Eesti rahvuslik spordiala.

Millist rolli keegel tollal seltskonnas mängis, sellest annab aimu Päevalehe kirjeldus aastast 1932: «Tallinna garnisoni veeremängu klubi juhatus oli osanud oma piduõhtul kõita piduliste tähelepanu ka veeremängule. Ohvitseride kasiino vähemas saalis oli üles seatud miniatüür-veeremäng härradele ja daamidele. [...] Mängu hasart oli suur ja osavõtjate «saba» veelgi suurem. Üldse oli raske öelda, kumb paelus pidulisi rohkem - kas tants kahe orkestri saatel või veeremäng auhindadele.»

Nõukogude Eesti sai oma esimese avaliku keegliraja 1980. aastal koos Tallinna linnahalliga. Praegu on keegli- või bowling'u radu igas vähegi suuremas linnas. Keegel kõigis oma teisendites on populaarne tänapäevalgi!

"«Veeremäng läheb moodi», «Veeremäng levib», «Veeremäng piduõhtul huvipunktiks» - need olid 1930. aastate algul üsna tavalised ajalehepealkirjad."

Veeremäng 19. sajandi esimesel poolel. Theodor Gehlhaari graafiline leht eesti rahva muuseumi kogust.